

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

13 IX 1989

TAJNÉ!

Výtisk č. 11

Počet listů: 8

Počet příloh: 5/1B⁴

DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 130

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle Ustavování § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 sb.
D. n.
L.
čep.
Kt.
By.
Sau
Rt
Z

1. Bezpečnostní situace v ČSSR

V průběhu 12.9.1989 nebylo na území ČSSR zaznamenáno závažné narušení klidu a veřejného pořádku.

Nebyly zaznamenány podstatné změny v nepřátelském působení vnitřního protivníka.

Obvodnímu výboru KSČ v Písku byl 11.7.1989 doručen anonymní dopis obsahující útoky proti politice KSČ a hanobící její představitele. Po pisateli se pátrá.

Byl zaznamenán výskyt celkem 11 kusů letáků, obsahově zaměřených jednak na podporu Stanislava DEVÁTÉHO, jednak proti výstavbě koksovny ve Stonavě. Ve všech případech se po rozširovatelích pátrá.

Je prověrován poznatek, signalizující hrozbu mimořádné události (úmyslný trestný čin) v podniku v Severomoravském kraji.

Byl hlášen další útok na autobus pravidelné linky ČSAD na území MLR. Ke zranění cestujících nedošlo.

Nebyla zaznamenána závažná mimořádná událost v čs. národním hospodářství a spojích.

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 podle stanovení § 57 odst. 3 zák. o Zákonu č. 412/2005 Sb.

2. Nepřátelská činnost

a) Podle dosud neověřené informace hrozí riziko útoku na celulózku v Paskově (Severomoravský kraj); má ji "vyhodit do povětrí" skupina osob z území PLR. Motivem má být údajná škodlivost provozu celulózky, ovlivňující ekologii prostředí i v příhraničním prostoru PLR. Opatření provádí KS SNB Ostrava.

V posledním období dochází ve spojitosti s ilegálními přechody státní hranice z ČSSR do MLR občany NDR k zanechávání jejich vozidel v čs. příhraničních oblastech. Opuštěná vozidla jsou následně vyvážena zpět do NDR (příbuzními emigrantů, najatými osobami nebo novými majiteli, jimž bylo vozidlo před emigrací prodáno, popř. různými spekulanty, kteří vozidlo odcizí a v NDR odprodají, rozeberou na součásti apod.). Obdobná situace existuje i u občanů PLR, kteří vozidlo v ČSSR buď zakoupí nebo odcizí a s falešnou polskou státní poznávací značkou jej převezou do PLR. Např. orgány ochrany státních hranic v Severočeském kraji bylo zjištěno již 10 případů tohoto typu. K zabránění trestné činnosti byla přijata zpřísněná kontrolní opatření na hraničních přechodech s NDR (provádějí se ve spolupráci s orgány NDR).

Dne 7.9.1989 došlo při průjezdu pravidelné linky ČSAD na trati Písek - Makarská (BLR) na území MLR k útoku na čs. autobus v prostoru města Vaszar. Na vozidlo byly neznámým pachatelem hozeny dva kameny, které rozbitily boční sklo a poškodily víko zadlového prosotru. Z 19 cestujících nebyl nikdo zraněn. Případ byl oznamenán místním bezpečnostním orgánům.

b) V Praze a v Gottwaldově bylo zjištěno 5 letáků "charť-77" s textem na podporu Stanislava DEVÁTÉHO (jde o text, který byl již vysílán Radiem Svobodná Evropa). Po rozšiřovatelích se pátrá. V této spojitosti byl zaznamenán rovněž pokus podporovat letákovou akcí s výzvou k propuštění DEVÁTÉHO i z NSR.

V Kladně (Středočeský kraj) byl 12.9.1989 zjištěn výskyt 5 letáků zaměřených proti výstavbě koksovny ve Stonavě a vyzývajících k účasti na shromáždění 13.9.1989 na pěší zóně v Praze 1. Po rozšiřovateli se pátrá.

V Západočeském kraji bylo zjištěno pokračování anonymní "ankety" zaměřené proti KSČ a stranickému a státnímu vedení ČSSR (je den výtisk, oznámeno občanem). Po rozšiřovatelích se pátrá.

V Jihomoravském kraji bylo sděleno podezření z přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 zákona č. 150/1969 Sb. čs. občance Heleně PRČÍKOVÉ (nar. 1939, administrativní pracovnice SIGMY Olomouc), která rozšiřovala na svém pracovišti výzvu "Několik vět".

3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

V průběhu 12. září 1989 nebyly závažné události a jevy tohoto charakteru zaznamenány.

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle usnesení § 152 odst. 4 zák. č. 42/2005 Sb.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a/ Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Dne 11. září 1989 kolem 13.30 hodin došlo při sklizni píce silážním kombajnem SPS 35 TORON na poli státního statku Velké Leváre /okr. Senica/ z dosud nezjištěných příčin k vystříknutí hydraulického oleje na rozpálenou část výfuku a tím k jeho vznícení. Při požáru byla lehce zraněna obsluha. Poškozením stroje vznikla škoda asi 150 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Senica.

b/ Násilná trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 12. září 1989 : K zadržení [REDACTED]

[REDACTED] /nar. 1939/, která byla podezřelá z vraždy svého manžela [REDACTED] /nar. 1931/. Vyšetřováním bylo zjištěno, že jmenovaná na smrti manžela nenese vinu a proto byla dne 12. září 1989 ze zadržení propuštěna. Vzhledem k tomu, že zavinění druhé osoby na smrti [REDACTED] nebylo prokázáno, bylo stíhání zahájené ve věci pro trestný čin ublížení na zdraví dle trestního řádu zastaveno.

Vyšetřovala OS SNB Teplice.

Dne 12. září 1989 kolem 13.00 hodin v Pardubicích v prostoru lesoparku u nádraží ČSD dosud neznámý pachatel několikrát bodl nožem do oblasti hrudníku [REDACTED] /nar. 1948, bytem Třebovice, okr. Ústí nad Orlicí/ a způsobil mu těžké zranění. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví. Po pachateli se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Pardubice.

c/ Majetková trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 12. září 1989 : ke stíhání [REDACTED]
[REDACTED] /nar. 1938/ a spol. pro trestné činy podplácení a přijímání úplatků. Dne 12. září 1989 bylo zahájeno stíhání pro trestný čin přijímání úplatků proti [REDACTED] /nar. 1932, bytem Písek, instruktor českého fotbalového svazu, člen KSČ/, [REDACTED] /nar. 1942/ a [REDACTED] /nar. 1957, oba bytem Gottwaldov, funkcionáři TJ Gottwaldov - oddíl kopané/. Jmenovaní přijali od funkcionářů TJ Spartak PS Ústí nad Labem finanční částku celkem 28 000 Kčs k ovlivnění výsledků fotbalových zápasů. Po vznesení obvinění byli dáni do vazby.

Vyšetřuje KS SNB Ústí nad Labem.

Dne 12. září 1989 bylo v Praze 3 zahájeno stíhání pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví proti [REDACTED]
[REDACTED] /nar. 1957, bytem Praha 4, člen KSČ/. Jmenovaný v době od prosince 1988 do srpna 1989 jako samostatný referent PZO Strojimport Praha 3 používal pro vlastní potřebu personální počítač zn. TRIGEM s periferiemi v celkové hodnotě 60 733 Kčs. Uvedené věci v srpnu 1989 prodal ing. [REDACTED] /nar. 1955, bytem Uherský Brod, okr. Uherské Hradiště/ za částku 40 000 Kčs, kterou si ponechal pro svoji potřebu.

Vyšetřuje OS SNB Praha 3.

V noci na 12. září 1989 ve skladu č. 23 v AZNP Mladá Boleslav odcizil dosud nezjištěný pachatel 1 000 kusů halogenových žárovek a 1 700 kusů zapalovacích svíček zn. Bosch. Způsobená škoda činí 123 400 Kčs. Po pachateli a odcizených věcech se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Mladá Boleslav.

Dne 12. září 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 63 případů krádeží vloupáním, z toho :

	do obchodů a restaurací	bytu	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	7	13	5	11	19	388 400
SSR	4	2	-	1	1	70 000
ČSSR	11	15	5	12	20	458 400

d/ Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dne 12. září 1989 v 06.00 hodin v Praze 8, na Sokolovské ulici řidič nákladního automobilu [REDACTED] /nar. 1947, bytem Praha 4/ vlekl na tyči další nákladní automobil, který řídil [REDACTED] /nar. 1964, bytem Praha 7, oba řidiči Dopravního závodu spojů Praha 3/. Při jízdě zachytily řidiče [REDACTED] 2 osoby stojící na nástupním ostrůvku tramvaje. Jedna osoba utrpěla smrtelné zranění a druhá těžké. Na vozidlech vznikla škoda asi 10 500 Kčs. Oběma řidičům byla odebrána krev na zkoušku alkoholu.

Vyšetřuje MS VB Praha.

Dopravní nehody dne 12. září 1989 :

	počet nehod	usmrcto osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	218	4	9	879 800
SSR	67	1	3	239 700
ČSSR	285	5	12	1 119 500

e/ Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Dne 12. září 1989 zadrželi příslušníci PS pro přípravu a pokus o ilegální přechod státní hranice z ČSSR do NSR a Rakouska 37 občanů NDR, 2 PLR a 2 SSSR.

Hranici se socialistickými státy narušilo 17 občanů NDR a 1 PLR.

Pro vniknutí na území ČSSR z MLR byl zadržen 1 občan NSR.

Ze zájezdů organizovaných čs. cestovními kancelářemi do SFRJ se nevrátilo 6 občanů ČSSR.

Z emigrace v Rakousku a Austrálii se vrátili 4 občané ČSSR.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zač. č. 412/2005 Sb.

5. Názory a nálady obyvatelstva

Mezi obyvateli okr. Svitavy (Východočeský kraj) dochází k názorům, že to v ČSSR dopadne jako v PLR a MLR, zdůvodňovaným dlouhotrvajícími disproporcemi mezi nabídkou a poptávkou spotřebního zboží, které se prohlubují a postihují i ty druhy, jichž byl dříve dostatek. Rovněž je poukazováno na aktivizaci opozice, která využívá nedostatků, jichž se v minulosti dopouštělo vedení strany a státu. Důvod současné situace v PLR vidí obyvatelé v tom, že se tam vytvořila vládnoucí špička, která se obohacovala na úkor společnosti a soudí, že obdobně je tomu i v ČSSR. Prohlubuje se nezájem občanů o veřejné dění. Např. ve volebním obvodu č. 14 (Svitavy - Lány) se uskutečnila předvolební schůze k doplňkovým volbám, jíž se oproti předpokladu 70 voličů zúčastnily pouze 4 osoby.

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 51 odst. 2 zákona č. 12/2005 Sb.

Navazuje na DSZ ze dne 12. září 1989 : k vloupání do služebního automobilu OO VB v Horním Slavkově /okr. Sokolov/, ze kterého byla odcizena radiostanice VXN 110 v hodnotě 13 000 Kčs. Jako pachatel byl zjištěn [REDACTED] /nar. 1943, bytem Horní Slavkov, dělník v nemocnici OÚNZ Sokolov, 1x soudně trestán/. Motivem jeho jednání byla recese. Při domovní prohlídce byla radiostanice zajištěna v neporušeném stavu.

Vyšetřuje OS SNB Sokolov.

Navazuje na DSZ ze dne 6. září 1989 : k vloupání do střeženého skladu KS SNB Ostrava, kde byly odcizeny výstrojní součástky v hodnotě 3 000 Kčs. Dne 12. září 1989 byl jako pachatel zjištěn desátník ČSLA Štefan HARŠANYI /nar. 1968, VÚ 9496 Vyšní Lhoty, okr. Frýdek-Místek/. Proti jmenovanému bylo zahájeno stíhání pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Se souhlasem VOP Olomouc byl zadržen a bude podán návrh na jeho vzetí do vazby.

Vyšetřuje OS SNB Frýdek-Místek.

Navazuje na DSZ ze dne 23. srpna 1989 : k výtržnosti prap. SNB Emila SLOBODNÍKA /nar. 1955/ a pprap. SNB Emila KAŠKA /nar. 1959/ v bytě prap. SNB Květoslavě MASKÁLOVÉ /nar. 1958/, kdy v podnapilém stavu po předcházejícím nedorozumění vyhazovali z bytu věci a zařízení, na kterém způsobili škodu asi 20 000 Kčs. Proti jmenovaným bylo zahájeno stíhání pro trestné činy porušování domovní svobody, výtržnictví a poškozování cizí věci.

Vyšetřuje inspekce náčelníka KS SNB Košice.

Rozdělovník:

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Hegenbart

vedem! FMV
s. Pleský!
s. Konček

Situace v ÚV MSDS a bezpečnostních složkách v MLR

Na zasedání ÚV MSDS konaném ve dnech 23.-24.6.1989, kde se rozhodlo o svolání sjezdu strany na 6.10.1989, volbě delegátů na sjezd, volbě předsedy strany /Nyers/ a o volbě čtyřčlenného kolektivního předsednictva /Nyers, Grósz, Németh a Pozsgay/, bylo rovněž rozhodnuto urychlit hospodářské reformy a s tím spojenou modifikaci zákonů. Zároveň byl tvrdé kritice podroben Grósz. Nejostřeji proti němu vystoupil ministr vnitra MLR Horváth, který požadoval jeho odstoupení. Vzhledem k tomu, že se zasedání ÚV MSDS uskutečnilo jen několik dní po pohřbu manželky Gróse, byl podle hodnocení ostatních členů ÚV indisponovaný a nezmohl se ani na řádnou odpověď. V uvedené situaci bylo vystoupení Horvátha převážnou většinou přítomných tvrdě odsouzeno. Podle informací Horváth špatně zhodnotil situaci a v nevhodnou dobu vytoupil proti Grószovi. Toto vystoupení pak následně stálo Horvátha ztrátu volby za kandidáta - delegáta na sjezd MSDS. Horváth nebyl zvolen jako delegát na sjezd ani v řadách MV MLR, ale ani v Szegedu, kde mohl kandidovat ve volbách za delegáta.

Horváth i přes svůj dobrý vztah k Pozsgayovi v posledním období hodně ztratil ze své prestiže a vystoupení proti Grószovi ještě více ztížilo jeho státnickou i politickou situaci. V řadách členů ÚV se ozývají hlasy, že Horváth své vystoupení předtím konzultoval s Pozsgayem.

Nejvyšší stranické a státní vedení MLR si od MV MLR vyžádalo analýzu politické situace v Maďarsku. Podle tohoto hodnocení je situace velmi negativní, jen těžko kontrolovatelná a ještě hůře ředitelná. Celá analýza obsahovala pouze negativní prvky, neboť pozitiva bylo značně těžké najít. Vykreslila a zhodnotila situaci mnohem "černěji", než ji hodně funkcionářů vidí, resp. chce vidět.

Uvedené hodnocení bylo doručeno devíti vedoucím funkcionářům MLR /mimo min. vnitra Horvátha, který hodnocení podepsal/. Zajímavé se jeví pořadí rozdělovníku, který ve velké míře ukazuje na

postavení jednotlivých funkcionářů v současném politickém boji o moc. Pořadí je následovné: Nyers, Németh, Grósz, Pozsgay, Fejti, Kovácz /tajemník ÚV/, Barabás /tajemník ÚV/, Horn a Szűrös.

Nepříznivá situace v MLR se odráží i v maďarských bezpečnostních složkách. Na základě usnesení pléna ÚV MSDS z 1.9.1989, kde bylo rozhodnuto, že stranické organizace zůstanou a budou působit na pracovištích s tím, že bude dána možnost i jiným politickým stranám organizovat se paralelně s MSDS, se mezi pracovníky operativních správ MV MLR vytváří názory, že od ledna 1990 základní organizace strany "vypochoďují z pracovišť". Cílem je nedat možnost jiným politickým stranám organizovat se uvnitř MV. Na této koncepci se pracuje a představa je taková, že celý stranický život bude probíhat mimo pracovní dobu a v místech mimo objekty MV, aby tímto způsobem bylo možno čelit "zahnízdění se" jiným politickým stranám v StB.

Opačná situace je však u uniformovaných složek MV /VB/, které akceptují toto usnesení ÚV s tím, že bude přínosem pro jejich práci. Mezi civilním obyvatelstvem v místech svého bydliště budou moci politickou a stranickou práci ovlivňovat a upevní se důvěra veřejné bezpečnosti a lidu. Předpokládají, že z toho "vytlučou" cenný kapitál pro služení činnost - ve veřejnobezpečnostní práci. Organizovanost v MSDS u VB je například na Hlavním velitelství v Budapešti jen 44 % stálého stavu.

/Představitel FMV v MLR/

Rozdělovník:

Členové a kandidáti PÚV KSČ
s.Hegenbart

Vedení FMV - 8

I., II., XII. S - 3

KS SNB - 10

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍ STAVBY
Zrušen stupeň utajení (svazku dnem 1.1.2000) Zpráva o riziku č. 472/2005 Sb.

Situace v příhraničním území NSR

V příhraničním území NSR se v průběhu roku 1989 značně zaktivizovala činnost pravicově a nacionálně zaměřené strany - Republikáni a Německá lidová unie /DEUTSCHE VOLKSUNION-DVU/. Tato situace přetrvává i v současné době po volbě do "Evropského parlamentu". Při shromážděních je aktivně prosazována priorita německých zájmů v duchu hesla "Německo Němcům". Důrazně je prosazována protipřistěhovalecká linie, přičemž je poukazováno na velké zapojení cizinců do páchané trestné činnosti na území NSR. Současně je prosazována i idea o nutnosti zlepšení podmínek pro boj policie s trestnou činností. Zejména je poukazováno na :

- nízké počty úředníků v příhraničním území a jejich služební přetěžování,
- neodpovídající technické vybavení,
- neodpovídající právní prostředky k zásahům.

Uvedená linie vyvolává nárůst sympatií s Republikány v řadách policejních úředníků /včetně Spolkové ochrany hranic - BUNDESGRENZSCHUTZ a Bavorské pohraniční policie - BAYERISCHE GRENZ-POLIZEI/, která dosahuje 50 % všech příslušníků policie. Na druhé straně tato linie vyvolává odpor určité části obyvatelstva. V některých případech jsou Republikáni označováni jako "Hitlerův spolek" /Hitlersverein/.

/ZS HS PS OSN/

Rozdělovník:
Členové a kandidáti PÚV KSČ
s.Hegenbart

Vedení EMV - 8
I., II., III. s - 3
KS prez. č. Brno - 2
ZS HS PS OSN - 1

K vědeckému programu NATO

Z bruselského centra NATO je od roku 1959 řízen tzv. vědecký program NATO, jehož cílem je prohloubení kvality a zajištění životoschopnosti vědy v členských zemích aliance. V rámci hodnocení 30 let trvání programu v únoru 1989 v Bruselu se konstatuje, že se program osvědčil jako prostředek pro upevnění politické spolupráce v atlantickém rámci. V západoněmeckých hodnoceních se objevoval požadavek na lepší informovanost veřejnosti a vědeckých kruhů o vědeckém programu NATO.

Činitelé evropských zemí NATO zdůrazňovali, že vědecká činnost svým charakterem přesahuje rámec NATO, a navrhovali zahrnout do programu i účastníky mimo rámec aliance. Konkrétně projevovali zájem o spolupráci s Japonskem, středoevropskými a skandinávskými zeměmi a s SSSR. Proti tomuto návrhu vystoupili představitelé USA. Vyjádřili však ochotu učinit v jednotlivých případech výjimky. V kruzích amerických vědců a obchodníků se objevily obavy z přílišné izolovanosti výzkumu USA, která by ve svých důsledcích mohla vést k vyloučení amerických vědců z akademické společnosti.

Zároveň podstatně vzrůstá zájem Západu o nové civilní technologie ze zemí Varšavské smlouvy. Představitelé západní vědy konstatují, že se zvyšuje objem vědecké spolupráce Východ-Západ. Tato spolupráce zahrnuje například problematiku ochrany životního prostředí, jaderné bezpečnosti, výzkumu vesmíru. Došlo i k mnoha úspěšným transferům "východní" technologie na Západ, například v oblasti lékařské techniky a nových materiálů.

Vědecký výbor NATO, vykonávající politický dohled nad vědeckým programem, si všímá "přílišného nadšení" západních vědců z možného rozšíření vědecké spolupráce s Východem. Nabádá k opatrnosti, například při spolupráci v oblasti kosmického výzkumu nebo jaderné fúze by prý mohlo dojít k úniku pro Západ citlivé technologie. Odborníci NATO, zajišťující politický dohled nad výzkumem, poukazují na potřebu kontroly i v oblasti neutajovaného výzkumu. Chtějí v této souvislosti prosadit rozpracování nových konkrétních ochranných opatření, která by západní alianci umožnila efektivně řídit mezinárodní vědeckou komunikaci.

Současný vědecký program, financovaný aparátem NATO ročně částkou zhruba 750 miliónů belgických franků (Bfrs), má 3 části. Jeho jádrem je podpora vědecké činnosti, dále je tvořen stipendii a podprogramem "Věda pro stabilitu", určeným zemím jižního křídla NATO. Tak například NSR přispívá do rozpočtu vědeckého programu NATO částkou zhruba 115 miliónů Bfrs ročně.

V rámci podpory vědecké činnosti organizuje NATO v posledních letech 60 letních škol a 50 seminářů ročně. Financuje i vzájemné návštěvy mezi vědci zabývajícími se stejnými tématy. Na těchto akcích, dotovaných 150 miliony Bfrs, se účastní zhruba 7 000 vědců ročně. Letní školy přispívají k rozšiřování nejnovějších znalostí, umožňují navazovat osobní kontakty a tím i budoucí spolupráci. Letní škola sdružuje obvykle 50-100 mladých výzkumníků pod vedením 10-12 vyučujících, vybraných podle kvality jejich výzkumných prací.

Při organizování seminářů je ze strany NATO zdůrazňován jejich význam pro perspektivu dlouhodobé spolupráce. Na tomto typu setkání probíhá nejen výměna myšlenek, ale také se formují společné projekty výzkumu. Jednotlivých seminářů se účastní až několik desítek specialistů.

Vědecký výbor NATO při podpoře vědecké činnosti neprosazuje ani orientaci, ani preferenci pro tu či onu oblast vědy. Vědeckému přání ponechává jeho spontánní charakter, zároveň ale usiluje o zdokonalení procedur pro následné hodnocení a selekci sledované vědecké činnosti. V minulosti se prosadily ve vědeckém programu NATO zejména oblasti meteorologie, aplikace numerických metod v lékařské diagnostice, operační výzkum a oceánografie. V současné době se úspěšně rozvíjí například programy pro fyziku nízkodimenzionálních systémů, pokročilé metody výuky a některé obory aplikované matematiky.

Největší částka v rámci vědeckého programu NATO připadá na udělovaná stipendia. V posledních letech bylo ročně, udělováno 1 100 - 1 200 stipendií v celkové výši 410-420 milionů Bfrs. To reprezentuje vysoké průměrné částky věnované na profesionální rozvoj talentovaných jednotlivců.

Podprogram "Věda pro stabilitu" je v řídících kruzích NATO hodnocen jako užitečné opatření na přímou podporu málo rozvinutým zemím jižního křídla NATO, jmenovitě Řecku, Portugalsku a Turecku. Cílem podprogramu je posílit výzkumné systémy uvedených zemí, vybudovat v nich výzkumné týmy na univerzitách, státních laboratořích a v průmyslu, a dovést je ke vzájemné spolupráci na projektech v rámci NATO.

Závěr

Vědecký program NATO představuje výraznou dynamickou a integrující sílu v rozvoji západního společenství. Za uplynulých 30 let dal více než 250 000 vědcům z USA, Kanady a západní Evropy možnost společně pracovat, studovat a získávat praktické zkušenosti nejen v jejich oborech, ale i zdokonalit si znalosti cizích jazyků, poznat kulturu, sociální a politické podmínky v jiných zemích aliance.

Řídící pracovníci v NATO si uvědomují, že obchodní konkurence je potenciální překážkou pro vědeckou mobilitu. Nevhodné sestravání vědeckého pracovníka v úzké specializaci a v relativní izolaci ve vztahu k vědecké komunitě se může stát symptomem ustrnutí, plýtvání talentem a schopnostmi. To chtějí příslušné orgány NATO systematicky překonávat.

Zároveň jsou v NATO hledány nové formy regulování vztahů vě vědecké oblasti k zemím Varšavské smlouvy.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Fojtík
s.Knotek
s.Hegenbart

rečenec FNU - 8
I., II. s - 2

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 42/2005 Sb.

K personálním aspektům současného vnitropolitického vývoje
v Japonsku

Nově zvolený japonský premiér Tošiki KAIFU byl v době svých studií na počátku padesátých let členem levicové radikální mládežnické organizace Zengakuren, účastnil se protestních akcí proti přítomnosti okupačních vojsk USA v Japonsku a byl několikrát zadržen americkou vojenskou policií.

Názorově se přiklání k bývalému premiéru MIKImu, pod vlivem jehož "levicových" názorů přijala vláda v roce 1976 rozhodnutí omezující japonské zbrojní výdaje jedním procentem hrubého národního důchodu, KAIFU do určité míry sdílí jeho pohledy na obranu a zahraniční politiku země, včetně "mnohostranné mírové diplomacie" zakladající se na ekonomických nástrojích. Na rozdíl od MIKIho "idealismu" se však ke kompromisům staví jako ochotný pragmatik. Tato skutečnost by současně s jeho širokými styky mezi opozičními silami měla přispět k vytvoření atmosféry konstruktivní spolupráce vlády s opozicí v souvislosti s připravovanými volbami do dolní sněmovny parlamentu, kde si Liberálně demokratická strana chce zachovat silné pozice. Zvažuje proto možnost koalice s opozičními stranami Kómeitó a Demokratickou socialistickou stranou.

KAIFU, který nemá větší zahraničněpolitické zkušenosti, bude zřejmě nuten hledat oporu v aparátu ministerstva zahraničních věcí a seniorech strany - TAKEŠITOVÍ, NAKASONEM a ABEM. Proto se neočekává, že by pod jeho vedením mohlo dojít k výrazným změnám priorit japonské diplomacie. Vzhledem k nedosta-

Zrušen stupňováním
412/2005 Sb.

tečně silné pozici nového premiéra ve vedení Liberálně demokratické strany nelze zároveň vyloučit, že jeho působení ve funkci je jen dočasným řešením před nástupem vlivnějšího činitele, který převezme jeho křeslo po utíšení afér dotýkajících se významných představitelů strany.

Rovněž ministr zahraničí KAIFUova kabinetu NAKAJAMA nepatří ke špičkám a zvláště vlivným osobnostem strany. Jeho zvolení lze vysvětlit snahou ABEho, do jehož frakce patří, o udržení vlivu na utváření zahraniční politiky. Ačkoli bude i NAKAJAMA zřejmě závislý na doporučeních profesionálních diplomatů, je charakterizován jako energický činitel a vynikající analytik. Nový ministr je stoupencem "severní politiky" a patří k iniciátorům oficiálního zavedení "Dne severních teritorií" jako jednoho z projevů územních nároků Japonska vůči Sovětskému svazu.

Při analýze současné vnitropolitické situace v zemi a kádrového obsazení nového kabinetu dospěli socialisté jako nejvlivnější opoziční síla k závěru, že KAIFUova vláda v nejbližším období nedokáže obnovit autoritu vládnoucí strany, jež může být v případě vyhlášení voleb do dolní sněmovny parlamentu do konce tohoto roku poražena.

Na tomto základě hodlá vedení Socialistické strany Japonska vyvoláním parlamentní krize dosáhnout předčasného vypsání voleb, které by měly opozici zajistit většinu i v dolní sněmovně. V případě úspěchu této taktiky by bylo nutno řešit "strategické úkoly" socialistů, spočívající ve vytvoření koaliční vlády nejvíce opozice. Rozpornost zájmů stran čelících vládě liberálních demokratů však činí možnost vypracování jejich společného politického postupu značně problematickou.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Štefanák
s.Johanes

vedený FAX - 8
I., ř. S - 2

Současný stav příprav italské strany na návštěvu M. GORBAČOVA

Ve svých přípravách na návštěvu generálního tajemníka ÚV KSSS a předsedy prezidia Nejvyššího sovětu SSSR M. GORBAČOVA v Itálii vychází italská strana z předběžného termínu stanoveného na polovinu listopadu 1989. Konkrétní přípravy budou zahájeny po skončení parlamentních prázdnin v Itálii, tj. po 15.9.1989. Konzultace se západoevropskými spojenci jsou připravovány v rámci institucionálních struktur NATO a ES. Itálie se rovněž informovala o obsahu a průběhu návštěv M. GORBAČOVA v NSR a ve Francii.

Dlouhodobě plánovaná návštěva nejvyššího sovětského představitele v Itálii je italským ministerstvem zahraničí chápána především jako prestižní otázka a měla by kompenzovat italský "komplex posledního" mezi čtyřmi západoevropskými zeměmi, za NSR, Francií a Velkou Británií.

Italská strana přikládá zvláštní význam návštěvě M. GORBAČOVA rovněž z hlediska jejího přínosu pro procesy probíhající v Evropě a rozvoj vztahů mezi Východem a Západem. Zejména s ohledem na obdobná stanoviska Itálie a SSSR k problematice Středomoří a regionu BSV by italští představitelé uvítali přednesení nového návrhu M. GORBAČOVA týkajícího se této části světa. Počítají s tím, že Itálie by tak získala příležitost k posílení svých pozic ve zmíněných oblastech, ale současně v rámci zemí ZE.

V souvislosti s procesy probíhajícími v Evropě se ANDREOTTI chce obrátit na sovětský protějšek s požadavkem, aby SSSR nebránil integračnímu procesu v ZE, neboť podle jeho názoru pouze integrovaná ZE může přispět k výstavbě celoevropského domu. Rovněž pro "reformátorské země"

socialistického společenství (MLR, PLR) bude ANDREOTTI požadovat "větší toleranci", aby se mohly "plně podílet" na posilování spolupráce a důvěry v Evropě. Rovněž nelze vyloučit možnost, že se italská strana dotkne problému sjednocení obou německých států. ANDREOTTI zastává názor, že politická integrace ZE a výstavba celoevropského domu vytvářejí do budoucna předpoklady k automatickému řešení i tohoto problému. Za současné situace si však Itálie "sjednocené Německo" nepřeje a ani tuto alternativu nepovaže pro nejbližší léta za pravděpodobnou.

V případě, že v rámci bloku vztahových otázek Východ-Západ předloží sovětská strana iniciativu na radikální snižování námořních sil USA a SSSR, především v oblasti Středozemního moře, musí počítat s neutrálním stanoviskem Itálie a jejím odkazem na řešení těchto otázek v rámci bilaterálních jednání SSSR-USA, případně v rámci jednání mezi Varšavskou smlouvou a zeměmi NATO ("23") ve Vídni.

Vzhledem ke skutečnosti, že páteří vztahů mezi Itálií a SSSR jsou z dlouhodobého hlediska obchodní styky, v průběhu návštěvy M. GORBAČOVA v Itálii bude důraz kladen zejména na konkretizaci vzájemné hospodářské spolupráce pro další období. Jedná se především o oblast "joint ventures", o vyjasnění perspektiv konvertibility rublu, ale také o sovětské názory na společný západoevropský trh od roku 1992 a na nabídku Itálie poskytnout pomoc při výchově a formování nových sovětských manažerů apod.

Většina italských sovětologů se domnívá, že SSSR by měl, dříve než obdrží úvěry od zemí Západu, změnit svůj politický i ekonomický systém po vzoru PLR a MLR, což se neobejde bez eliminace mechanismu kontroly cen, bez otevření se trhu, bez liberalizace společnosti, zveřejňování důvěryhodných statistik, postupného převádění rublu na volně směnitelnou měnu apod. V opačném případě podle nich nebude moci SSSR být rovnoprávným členem mezinárodních hospodářských organizací, jako jsou GATT, MFF či Světová banka. V této

souvislosti upozorňují i na zadlužení SSSR, které představuje dvouroční export zboží a služeb, tzn. 78 000 miliard ITL. Mimo to ještě SSSR podle italských odhadů potřebuje ročně 26 000 miliard ITL na splátky svých úroků.

Bývalý premiér a současný předseda Křesťanskodemokratické strany DE MITA považuje GORBAČOVovu zahraničně-politickou linii za základní pilíř změn probíhajících v ZSS. Itálie sdílí stejný názor jako Francie, NSR a Japonsko, že má-li Západ zájem na dalších změnách sovětského systému, včetně změn ve vedení strany, jejího vnitřního fungování, , ale i mechanismů a struktur, musí k tomu Západ příspívat adekvátní zahraniční politikou, nevyjímaje pomoc při zapojování SSSR do světové ekonomiky. Podle nich GORBAČOV pochopil, že ekonomické problémy SSSR nejsou již řešitelné pouze s využitím sovětských zdrojů.

Socialisté, především CRAXI, se stavějí k rozhodnutí italské vlády napomáhat začlenování SSSR do světové ekonomiky negativně a zařadili se tak mezi stoupence názorů konzervativních kruhů USA, Kanady a Velké Británie, které v "perestrojce" vidí především příležitost k oslabování pozic socialismu ve světovém měřítku a nemají tudíž zájem napomáhat ekonomickým reformám v SSSR, pokud nebudou provázeny výraznějšími politickými ústupky. Stanovisko CRAXIho však nutno vidět v kontextu jeho dlouhodobých ambiciozních záměrů na získání úřadu prezidenta republiky a v tomto směru i získání podpory USA.

Po změně italské vlády, kdy v čele stojí premiér ANDREOTTI, jsou pozice socialistů do určité míry oslabeny. Většina politických stran v Itálii se vyslovuje ve prospěch většího pronikání Itálie na sovětský trh, což by podle nich mělo "přinést prospěch" nejen Itálii, ale všem zemím ZE. Pád GORBAČOVova vedení by podle italských politologů znamenal nebezpečí návratu ke "studené válce" mezi bloky.

Zejména prezident koncernu Fiat AGNELLI, prezident vlivného zemědělsko-potravinářského průmyslového komplexu Ferruzzi GARDINI a prezident společnosti "Olivetti" DE BENEDETTI sázejí na ekonomický růst sovětského hospodářství. Z tohoto důvodu vehementně prosazují, aby M. GORBAČOV přednesl projev pro podnikatele a členy Konfederace italského průmyslu (Confindustria). Cílem vystoupení sovětského čelného představitele by mělo být upřesnění limitů a obsahu ekonomické pomoci Sovětskému svazu.

Přestože se v italském přístupu ke koncepci ekonomické pomoci Sovětskému svazu projevují nové rysy, hlavní snahou významných průmyslových a bankovních kruhů Itálie zůstává zajistit si v SSSR především odbytiště pro vývoz svého zboží za výhodných podmínek. Z tohoto hlediska vývoz progresívních technologií do SSSR představuje pro Italy druhou řadou záležitost.

Italská vláda a především křesťanští demokraté mají zájem na rozvoji italsko-sovětských styků ve všech oblastech, zejména na rozšiřování hospodářských kontaktů. Z politického hlediska představuje rozšiřování vztahů se SSSR prestižní otázku ve vztahu k ostatním zemím ZE, ale též mezi koaličními partnery v italské vládě. V této souvislosti CRAXI zvažuje možnost návštěvy v SSSR ještě před zahájením cesty M. GORBAČOVA do Itálie s cílem posílení svých politických pozic v souvislosti se svými ambiciozními záměry, ale též ve vztahu k IKS a evropské levici jako celku.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Fojtík
s.Hegenbart

vedený PMV - 8

I., II. s - 2

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.